

5

Bijlagen

5.1 BIJLAGE 1. BELEIDSKADERS

Landelijk perspectief

- › **Perspectief 2030 (NBTC Holland Marketing).** Het landelijke perspectief van het NBTC markeerde in 2018 een verandering in het denken over toeristische ontwikkeling in Nederland. Er wordt vanuit een duurzame benadering gekeken waarbij toerisme en recreatie als middel ingezet wordt om maatschappelijke doelen te behalen en niet meer puur vanuit een economische blik. Een belangrijk onderdeel hierbij is dat zowel ondernemers als bewoners betrokken dienen te worden, dat er goed dient te worden ingespeeld op het DNA van het gebied en dat de koppelkansen met andere opgaven en sector optimaal benut worden. Het uitgangspunt is om dit landelijke perspectief als richtinggevend kader aan te houden voor de specifieke opgaven in gemeente Boekel.
- › **Waardevol Toerisme van de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (Rli).** In het advies 'Waardevol Toerisme' pleit de Rli voor meer aandacht voor de wederkerige relatie tussen toerisme en de leefomgeving. Overheden moeten de blik niet alleen richten op het economisch profijt, maar er moet ook aandacht zijn voor de balans tussen economie, leefomgeving en samenleving. Voorkomen dient te worden dat de negatieve effecten van toerisme de overhand krijgen en ten koste gaan van de kwaliteit van de bestemming. Het draagvlak voor toerisme onder bewoners is evengoed een belangrijke factor.
- › **Verkenning Agrotourisme (NBTC).** Agrotourisme omvat alle vormen van recreatie en toerisme op nog functionerende boerderijen en tuinderijen. Agrotourisme is een belangrijk onderdeel van integrale gebiedsontwikkeling en kan zorgen voor een betere verbinding tussen

landschap, boer en burger. Hiervoor zijn veelal regionale aanjagers met landelijke verbinding nodig en is er behoefte aan meer inzicht over de doelgroepen voor agrotourisme.

Regionaal perspectief

- › **Levendig Brabant (Provincie Noord-Brabant).** De ambitie voor 2030 is dat cultuur, erfgoed, sport en vrijetijd bijdragen aan een levendig Brabant voor iedereen. In 2030 is Brabant aantrekkelijk voor inwoners, bezoekers en voor buitenlandse werknemers. Een aantal doelen die centraal staan in het beleid zijn:
 - Passend aanbod voor iedereen, zodat Brabant een fijne plek is om te wonen, recreëren en werken;
 - Inclusief aanbod wat voor iedereen toegankelijk is;
 - Jongeren komen in aanraking met het aanbod van cultuur, erfgoed en sport om zo breed gestimuleerd te worden.
- › **Visie 2022-2025 (Visit Brabant).** VisitBrabant richt zich op drie doelmarkten: Nederland, Duitsland (met name Noordrijn-Westfalen) en België (Vlaanderen). Daarnaast zijn, naast de inwoners van Brabant, drie doelgroepen geformuleerd die het meest kansrijk zijn voor Brabant als geheel:
 - Curious families: dit zijn families met kinderen in de leeftijdscategorie 4-16 jaar.
 - Adventurous millennials: dit zijn veelal jonge stellen zonder kinderen, tot 30 jaar.
 - Active Gen 'X': dit zijn oudere stellen vanaf 50 jaar, zonder thuiswonende kinderen.

Lokaal perspectief

› **Collegeprogramma 2022-2026 'Gastvrij en Actief'.** De sociale cohesie en de vele verenigingen en stichtingen in de gemeente Boekel bestaan dankzij de inzet van vrijwilligers, die gekoesterd en ondersteund moeten worden. De gemeente wil zoveel mogelijk regeldruk voor verenigingen voorkomen en waar mogelijk verminderen om hun functioneren te vergemakkelijken. Samen met de verenigingen streeft de gemeente naar het betaalbaar en bereikbaar houden van deze voorzieningen. Dit kan worden bereikt door multifunctioneel gebruik van accommodaties en het bundelen van bestuurlijke krachten. Daarnaast wil de gemeente extra aandacht besteden aan toerisme en recreatie. Een focus op de Peelrandbreuk en het initiatief Vrijstaat Land van Ravestein kan daarbij bijdragen aan het creëren van extra werkgelegenheid en voorzieningen.

› **Gastvrij & actief naar 2030 - strategische visie.** Gemeente Boekel wil de kwaliteit en kwantiteit van verblijfsvoorzieningen, routenetwerken, bewegwijzering en publiekstrekkingen verbeteren. Dit stimuleert ook andere sectoren, zoals de agrarische sector, waar bedrijven toeristisch-recreatieve alternatieven verkennen. Regionale samenwerking is cruciaal voor lokale impact. De gemeente wil door stimulering van recreatie en toerisme een aantrekkelijke plek zijn voor inwoners en bezoekers. Boekel streeft naar bescheiden groei in toeristische infrastructuur en producten. Goede recreatieve voorzieningen verbeteren het woon- en werkklimaat en dragen bij aan het welzijn en de gezondheid. Het huidige voorzieningenniveau blijft behouden door effectief gebouwenbeheer en accommodatiebeleid.

› **Kunst en cultuur in de Gemeente Boekel 2010 – 2014 (inclusief evaluatie in 2017).** De gemeente Boekel ondersteunt de culturele sector door particulier initiatief en vrijwilligers te faciliteren en te subsidiëren. De focus ligt op zes culturele disciplines volgens de 'Schijf van Wijn': film, media en letteren, cultureel erfgoed, beeldende kunst/bouwkunst, amateurkunst en kunsteducatie, en podiumkunsten. Doelstellingen voor 2010-2014 waren: culturele vorming van kinderen via de Cultuurloper, betaalbaar muziekonderwijs voor jeugd, stimulering van podiumkunsten door een Boekelse Programmaraad, en zichtbare kunst in openbare ruimte. In de evaluatie van 2017 komt naar voren dat deze doelstellingen grotendeels zijn behaald en daar worden verdiepende acties bij aangegeven voor de toekomst. Samenwerking tussen organisaties moet worden bevorderd en voor een bredere programmering en betere afstemming van activiteiten zorgen.

› **De Groene Ladder 2011.** De Groene Ladder, tussen Boekel en Gemert, is een boszone waar natuur, landbouw, wonen en recreatie samenkomen. Kenmerken zijn afwisselend landschap, verbinding van Boekel met buitengebied, hoogteverschillen door de Peelrandbreuk, wijstgronden met bijzondere flora en fauna, bedevaartsoord Handel, en zorggemeente Huize Padua. Het gebied heeft uitgebreide fiets- en wandelpaden, maar mist robuustheid, variatie, optimale natuurwaarden, toegankelijkheid, doorkijkjes, duidelijke recreatieve routes, hoogwaardige verblijfsvoorzieningen en kleinschalige horeca. De visie is om de Groene Ladder te ontwikkelen tot een waardevol, samenhangend bos- en natuurgebied met behoud van natuur, cultuurhistorie, rust en een aantrekkelijk woon- en leefklimaat.

5.2 BIJLAGE 2. INPUT UIT WERKATELIER

Op donderdag 30 mei is een brede bijeenkomst georganiseerd voor stakeholders in zowel de recreatie en toerisme sector als in de kunst en cultuur sector. Er waren ongeveer 40 mensen aanwezig (incl. organisatie).

Algemene conclusies

- › Aanwezigen waarderen de eigenheid, kleinschaligheid en zelfstandigheid van de gemeente
- › Vrijwilligers/de kracht van de gemeenschap worden geregeld in positieve zin benoemd. Echter blijft bij veel organisaties het vrijwilligerstekort een groot probleem.
- › Het aantal toeristen mag de komende jaren wel stijgen.
- › Er is behoefte aan een fysieke (en digitale) agenda/eventenkalender waarop terug te vinden is wat er allemaal te doen is. (rol gemeente: coördinerend)
- › Daarnaast wordt een fysiek toeristisch informatiepunt, zoals een VVV, gemist.
- › Deelnemers hebben behoefte aan een AED of EHBO cursus.
- › Basis moet op orde zijn: denk aan staat wandel- en fietspaden, openbare toiletten
- › Ondernemers zouden graag eerder geïnformeerd worden over de toeristenbelasting.
- › De aanwezigen willen liever een paar goede ideeën die worden uitgevoerd, dan heel veel onrealistische plannen.

Samenwerking

- › Bij diverse aanwezigen is er behoefte aan een netwerkborrel/eventement eens of twee keer per jaar. Om elkaar te ontmoeten, kennis uit te wisselen en te netwerken. Deze vorm heeft de voorkeur boven een toeristisch platform.
- › Er is de wens voor een meer rode loper beleid vanuit de gemeente: meer ondersteuning en meedenken: wat is er wel mogelijk?
- › De onderlinge samenwerking is over het algemeen goed. De meeste aanwezigen weten elkaar wel te vinden.

Aanbodontwikkeling

- › Er zijn veel mooie gebieden in de gemeente: Perekker (belevingspad), Voskuilenheuvel, Boecult, Peelrandbreuk, Huize Padua, Venhorst.
- › Staat van wandel- en fietspaden is slecht. Onderhoud is nodig.
- › Aanbodontwikkeling is vooral gewenst op kleine schaal.

Professionalisering

- › Er is behoefte aan meer duidelijkheid rondom regelgeving vanuit de gemeente, bijv. door ondersteuning te bieden bij een vergunningaanvraag.
- › Ook is er behoefte aan duidelijkheid over subsidies. Welke zijn er beschikbaar?
- › Er is geen behoefte aan informatie of cursussen vanuit de gemeente m.b.t. professionalisering.

5.3 BIJLAGE 3. VERDIEPING BEZETTINGSGRADEN

Het verblijfsrecreatieve aanbod in de gemeente Boekel is redelijk divers voor een gemeente van de omvang van Boekel maar bestaat uit een beperkt aantal bedrijven. Dit betreft veelal kleinschalige accommodaties en enkele campings (met chalets) met grotere capaciteit. Vanwege het relatief beperkte aantal bedrijven verstrekken we geen specifieke gegevens omtrent bezettingsgraden. Dit heeft met privacy redenen te maken. Wel kunnen we enkele algemene zaken delen die ons opvielen:

- › De bezettingsgraden van de verblijfsaccommodaties zijn berekend op basis van de cijfers over de toeristenbelasting (peiljaar 2023). Hieruit zien we dat de bezettingsgraden voor campings, groepsaccommodaties en B&B's redelijk gemiddeld scoren. Oftewel dat de accommodaties over het algemeen prima gevuld zijn.
- › De toeristische intensiteit in de gemeente Boekel ligt hoger dan gemiddeld in Noordoost Brabant. In Boekel betreft dit namelijk 1,1 overnachting per 100 inwoners t.o.v. 0,75 in Noordoost Brabant¹.
- › Gezien de bezettingsgraad en de toeristische intensiteit blijft er wel ruimte voor nieuwe initiatieven, mits passend bij de schaal van Boekel en bij voorkeur een concept is wat past binnen de contouren van deze visie.
- › Er is nu nog geen vakantiepark in Boekel. Ontwikkeling van een dergelijke accommodatie zou zeker meerwaarde hebben voor Boekel uit oogpunt van jaarrond aanbod en aantrekken van bezoekers van verder weg. Voorwaarde is wel een goed onderbouwd businessplan, een professionele verhuurorganisatie en de waarborg dat permanente bewoning voorkomen wordt.

1. Bron: Factsheet kengetallen Recreatie en Toerisme gemeente Boekel, 2023

5.4 BIJLAGE 4. LEEFSTIJLVINDER

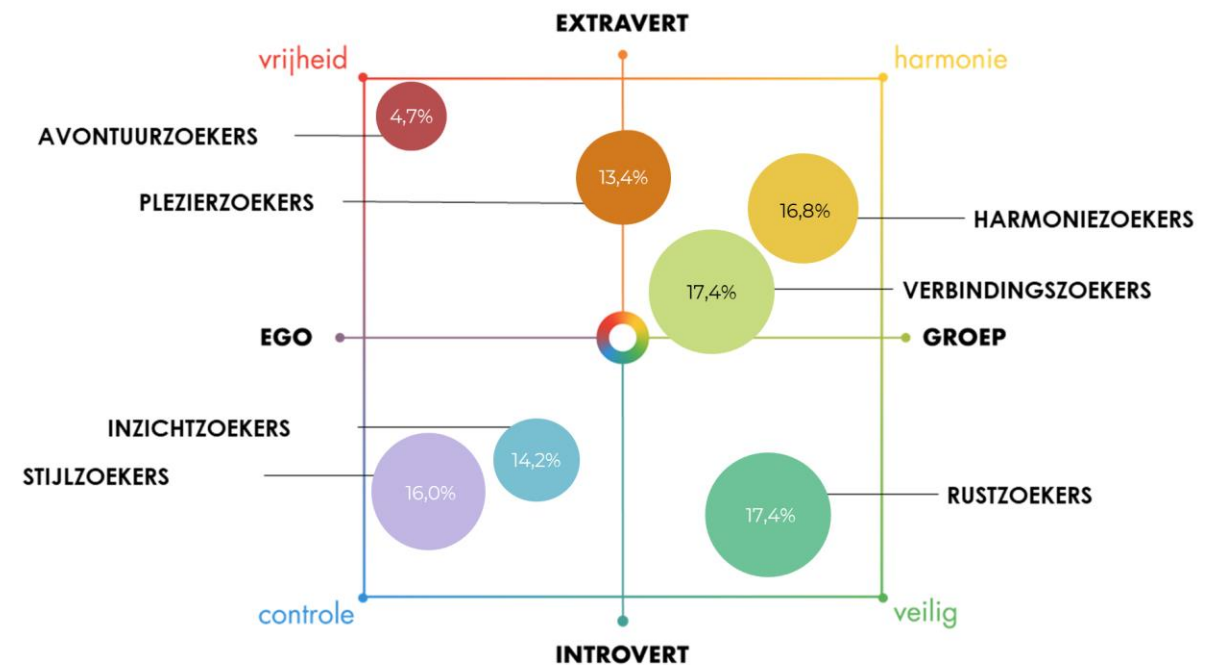
Voor de doelgroepenanalyse wordt gebruik gemaakt van het model van de Leefstijlvinder. Dit is een model wat helpt om mensen in te delen in groepen die sterk op elkaar lijken en is tot stand gekomen op basis van uitgebreid onderzoek van MarketResponse. Figuur 1 geeft het leefstijlenmodel weer. Deze is ingedeeld op basis van twee indelingen:

- ▶ De mate waarin iemand gericht is op het individu versus de groep. Mensen aan de 'ego' kant overwegen vooral de impact op de eigen persoon bij het maken van beslissingen in hun leven. Mensen aan de 'groep' kant overwegen juist meer het belang van de groep in hun beslissingen en gedrag.
- ▶ De manier waarop mensen met emoties omgaan. Mensen aan de introverte kant van het model zijn wat meer ingetogen en houden hun emoties dicht bij henzelf. Mensen aan de extraverte kant van het model zijn juist naar buiten gericht en gaan op een open manier met hun emoties om.

In het leefstijlenmodel komen zeven onderscheidende doelgroepen naar voren, namelijk **Avontuur-**, **Plezier-**, **Harmonie-**, **Verbindings-**, **Rust-**, **Inzicht-**, en **Stijlzoekers**. Deze doelgroepen zijn onderscheidend op het gebied van gedrag, waarden en behoeften met betrekking tot vakantie en vrije tijd. Hoewel iemand nooit helemaal tot één leefstijl behoort, is er meestal wel een dominante groep waar de waarden van een persoon het meest bij passen. De leefstijlvinder is in Nederland de meest gebruikte manier om doelgroepen in kaart te brengen. Dit wordt gedaan op gemeenteniveau, maar ook op het niveau van een stad, dorp en/of postcode. De percentages in Figuur 1 verwijzen naar het percentage inwoners van de gemeente Boekel wat tot deze leefstijl hoort.

Sinds de introductie van het leefstijlenmodel zijn er nog verdiepende onderzoeken geweest naar de voorkeuren van de leefstijlen op het gebied van natuurbeleving en cultuur-en erfgoedbeleving.

Figuur 1 – Model Leefstijlvinder gemeente Boekel

Om de huidige en kansrijke doelgroepen voor de gemeente Boekel te bepalen kijken we naar verschillende aspecten. Ten eerste wordt gekeken naar het profiel van de inwoners van de gemeente. De leefstijl van de eigen inwoners is belangrijk, aangezien een groot deel van de dagrecreatieve bezoeken wordt afgelegd door bezoekers die in de buurt wonen (minder dan 30 minuten reistijd). In het profiel is ook de cultuur- en erfgoedbeleving per leefstijl beschreven. Bij de aanbodanalyse in Hoofdstuk 2.2 is ook de koppeling met de Leefstijlen gemaakt. De ervaring wijst uit dat dit aanbod bepalend is voor de leefstijl van de bezoeker die naar de gemeente komt.

Profiel inwoners gemeente Boekel

- › Er wonen relatief veel **Rustzoekers** in de gemeente Boekel, al ligt het percentage ongeveer gelijk met het algemene beeld in Nederland. Rustzoekers zijn vaak alleenstaand of een stel en recreëren het liefst in hun eigen vertrouwde omgeving. In de vrije tijd gaat deze groep het liefst wandelen of fietsen.
- › De **Verbindingszoeker** is sterk oververtegenwoordigd in de gemeente Boekel. De Verbindingszoekers zijn veelal 50 jaar of ouder, zijn echte cultuur- en natuurliefhebbers en een aanzienlijk deel is gepensioneerd. Deze doelgroep zoekt rustige cultuurbelevingen, zoals erfgoedlocaties of (streek)musea. Verbindingszoekers denken, net als Harmoniezoekers, meer vanuit het groepsgevoel en zoeken daarbinnen activiteiten.
- › De **Harmoniezoeker** is ook meer dan gemiddeld aanwezig in de

gemeente Boekel. De Harmoniezoekers zijn echte familiemensen en gaan dan ook graag op pad met vrienden en familie. Het samenzijn vinden ze belangrijker dan de activiteit die ze doen, gemoedelijkheid en gezelligheid spreekt deze groep erg aan. Deze doelgroep bestaat veelal uit (jonge) gezinnen. Cultureel gezien is een bezoek aan de bioscoop of theater (specifiek musicals en cabaret) dan ook populair.

- › De **Stijlzoeker** is ook een redelijk grote groep in de gemeente Boekel (16%). Dit is een groep die van luxe houdt en graag exclusieve en unieke dingen doet. Activiteiten zoals het bezoeken van wellness of een filmhuis doen zij graag.
- › De **Avontuurzoeker** is sterk ondervertegenwoordigd in de gemeente Boekel. De Avontuurzoeker is creatief en ondernemend en trekt graag zijn/haar eigen plan. Deze doelgroep loopt niet achter de massa aan, maar zoekt nieuwe en authentieke ervaringen. Het is een echte cultuurliefhebber en raakt graag geïnspireerd door middel van culturele activiteiten.
- › De **Plezierzoeker** is ook ondervertegenwoordigd in de gemeente Boekel, maar alsnog procentueel stevig aanwezig. De Plezierzoekers lijken enigszins op de Harmoniezoekers en gaan ook graag samen met anderen op pad, maar bij deze groep staat het plezier hebben centraal. Nieuwe, avontuurlijke dingen beleven, een pretpark bezoeken of naar festivals gaan zijn dingen die de plezierzoeker graag doet.

Natuurbeleving per leefstijl

Plezierzoeker: Samen de natuur in. Gezelligheid, plezier hebben. Actief bezig zijn, terrasjes bezoeken.

Verbindingszoeker: Echte natuurliefhebber, gaat graag naar een bezoekerscentrum of bezoekt een lezing, niet te druk.

Rustzoeker: Zoekt rust, gaat er op uit om het hoofd leeg te maken, goede paden, blijft dicht bij huis.

Inzichtzoeker: Echte wandelaars, observatiehut, smalle paadjes, zoekt verdieping.

Stijlzoeker: Actief, maar ook gezelligheid. Goede horeca is belangrijk. Goed georganiseerd.

Avontuurzoeker: Nieuwe plekken ontdekken, rond struinen, van de paden af. Graag alleen op pad.

Harmoniezoeker: Tijd met en voor anderen, frisse buitenlucht, waardeert picknickplekken, zoekt graag de drukte op.

Cultuur- en erfgoedbeleving per leefstijl

Avontuurzoeker:

cultuurliefhebber, wordt graag geïnspireerd, bezoekt alle culturele activiteiten

Plezierzoeker: op zoek naar plezier, bezoekt graag filmhuizen, bioscopen en festivals

Verbindingszoeker: op zoek naar rustige cultuurbeleving, wordt enthousiast van erfgoedlocaties. Bezoekt ook graag theaters en (streek)musea

Harmoniezoeker: gaat vooral samen op pad, bezoekt graag bioscopen of theaters (musicals en cabaret)

Rustzoeker: op zoek naar rust en ontspanning, activiteit in de eigen omgeving, minder geïnteresseerd in cultuur en erfgoed

Stijlzoeker: gaan vaak met anderen op pad voor culturele activiteiten om vermaakt te worden, bezoekt het liefst filmhuizen/bioscopen, erfgoedlocaties en festivals

Inzichtzoeker: bezoekt graag musea en erfgoed, geïnteresseerd in achtergrond-informatie en nieuwe inzichten op doen

5.5 BIJLAGE 5. TRENDS EN ONTWIKKELINGEN TOERISME EN RECREATIE

› Demografische druk

De demografische druk bestaat uit de groene druk en de grijze druk. De groene druk wordt berekend als het percentage personen jonger dan 20 jaar ten opzichte van het aantal mensen tussen 20 en 64 jaar. De grijze druk wordt berekend als het percentage 65-plussers ten opzichte van het aantal mensen tussen 20 en 64 jaar. Een hoge demografische druk leidt doorgaans tot minder gewerkte uren per inwoner. Daarnaast kan het wat zeggen over de vrijetijdsbesteding. Bij een stijgende groene druk zal het aantal gezinnen hoog zijn en bij een stijgende grijze druk zijn er meer ouderen die over het algemeen ook meer vrijetijd hebben. Beide groepen vragen om een specifieke invulling van het aanbod van vrijetijdsvoorzieningen.

Tussen 1966 en 1994 daalde de demografische druk in Nederland aanzienlijk, voornamelijk vanwege de afname van de groene druk. Na 1994 steeg de demografische druk door een toename in de grijze druk, ook bekend als vergrijzing. In 2022 bedroeg de grijze druk 34% en de totale demografische druk 70%. Volgens de huidige prognoses zullen zowel de grijze druk als de totale demografische druk stijgen tot en met 2042. In dat jaar wordt verwacht dat de grijze druk 48% zal zijn en de totale demografische druk 89%. In de meest recente CBS-cijfers over de inwonerssamenstelling van de gemeente Boekel blijkt dat de demografische druk iets hoger ligt dan gemiddeld in Nederland.

› Hogere absolute besteding 65-plussers

De absolute uitgaven van 65-plussers nemen toe. Hiervoor zijn twee redenen aan te wijzen: de toenemende koopkracht onder 65-plussers en

de hiervoor benoemde vergrijzing van de samenleving. Allereerst zal vooral de groep 65-79 jarigen sterk stijgen, maar vanaf 2025 zal ook het aandeel 80-plussers flink toenemen. Dit betekent ook dat de vakantie- en vrijetijdsbestedingen van Nederlandse 65-plussers snel zullen groeien. Hun bestedingsvermogen is namelijk hoog, er zitten steeds meer tweeverdieners ten opzichte van een aantal jaar geleden. Verdere reizen en luxere accommodaties zijn daardoor in trek. Het leidt ook tot nieuwe reistrends: zo zijn (binnenlandse) fietsvakanties en culinaire reizen populairder. Deze groep zal tijdens de vakantie vaker gebruik maken van vrijetijdsvoorzieningen, maar ook buiten vakanties neemt het gebruik toe. Dit doen de 65-plussers niet alleen zelfstandig of met partner, ook met de kleinkinderen wordt er vaker op uit getrokken.

Ook in onze buurlanden is de vergrijzingstrend zichtbaar. In zowel Duitsland als België is de vergrijzingstrend zelfs al eerder ingezet dan in Nederland. Echter, in Duitsland zal de vergrijzing de komende jaren ook groter blijven terwijl Nederland naar verwachting België zal inhalen.

› Krappe en onzekere arbeidsmarkt

Door de lage werkloosheid en het grote aanbod aan banen is krapte op de arbeidsmarkt ontstaan. Dit kan voor bedrijven leiden tot hogere personeelskosten en moeite met het vinden van geschikt personeel. Het CPB voorspelt bijvoorbeeld dat de contractlonen op middellange termijn met 3% per jaar zullen stijgen (2021). Ook in de omgeving van de gemeente Boekel leeft de noodzaak om in te zetten op het tegengaan van de negatieve gevolgen van krapte op de arbeidsmarkt.

Veel werkgevers hebben moeite om aan voldoende geschikt personeel te komen. Voor de recreatieve sector biedt een krappe arbeidsmarkt overigens ook voordelen. Doordat veel mensen een baan hebben, zijn de uitgaven aan luxeproducten (zoals vrijetijdsvoorzieningen) hoger. Tegelijkertijd heeft de recreatieve sector behoefte aan voldoende personeel. De sector staat bekend om gastvrijheid die voornamelijk door medewerkers wordt gegeven. Bedrijven hebben moeite om dat personeel te vinden. Dit zorgt voor grote zorgen bij ondernemers, maar ook voor het mogelijk (tijdelijk) gedwongen sluiten van de onderneming.

› **Brede welvaart en inclusiviteit**

In Nederland is sinds enkele jaren meer aandacht voor brede welvaart. De drie planbureaus (CPB, PBL en SCP) werken daarom aan manieren om brede welvaart beter te integreren in de begrotings- en verantwoordingssystematiek. Daarnaast brengt het CBS sinds 2018 jaarlijks een Monitor Brede Welvaart. Deze trend zet door binnen gemeenten en zo ook in de vrijetijdseconomie. De vrijetijdseconomie moet niet alleen meer zorgen voor meer bestedingen, maar ook bijdragen aan de welvaart in brede zin. Denk bijvoorbeeld aan een hoog voorzieningenniveau tot aan maatschappelijk verantwoord ondernemen met de creatie van toekomstbestendige banen.

Inclusiviteit is een andere factor die belangrijk is voor een toekomstbestendig bedrijf en gastvrije regio. Toegankelijkheid en/of

inclusiviteit staan hoog op de sociaal maatschappelijke agenda, bij zowel gemeentes/regio's en provincies als bij ondernemers. Voor bepaalde (nieuwe) doelgroepen is toegankelijkheid een must. Denk aan het ontstaan van zorgtoerisme: het aanspreken van gasten met een zorgvraag. Daarnaast is toegankelijkheid is één van de zaken waarover dagrecreatieve bedrijven moeten beschikken.

› **Het platteland is in trek**

Decennialang trokken Nederlanders naar de stad, en zorgden daarmee voor krimp in bepaalde regio's. In sommige steden staat de leefbaarheid, zeker voor economisch minder sterke doelgroepen, echter onder druk. Dit, in combinatie met de switch naar meer digitaal werken en winkelen, maakt dat woonomgevingen die minder stedelijk zijn, worden herontdekt. Het is in deze tijd sterk omgedraaid, een groot deel van de wereldbevolking woont in een stedelijke omgeving en wil daar tijdens de vakantie uit 'ontsnappen'. We zien dat rurale gebieden steeds meer in trek zijn om de vakantie door te brengen. Via Airbnb is het percentage van het aantal woningen dat geboekt is op het platteland de afgelopen 5 jaren bijvoorbeeld gestegen van ongeveer 10% naar ruim 20%. Het rustgevende en misschien wat langzamere leven in deze gebieden is wat toeristen trekt. Even weg uit de dagelijkse drukte. Ook is er steeds meer interesse in de natuur als recreatiegebied, wat ook met name in deze gebieden te vinden is.

› Transitie agrarische sector

Generaties lang werd het landschap in Nederland bewerkt door agrariërs. Door de jaren ontstond steeds vaker een mix van verschillende functies in het buitengebied. Woon-, vrijetijds- en agrarische functies lopen door elkaar in het buitengebied. Al jaren wordt er op landelijk niveau discussie gevoerd over de opgaven rondom de agrarische sector. Voor gemeenten die beschikken over een groot buitengebied met veel agrarische activiteit, geldt dat de structuur van het buitengebied gaat veranderen komende jaren. Agrariërs staan voor de uitdaging de transitie te maken naar een meer circulaire, duurzame vorm van landbouw. Dit biedt ook kansen voor ondernemerschap in de vrijetijdssector, bijvoorbeeld voor de verkoop van streekproducten, het aanbieden van horeca en het aanleggen van boerenlandpaden. Het leggen van slimme verbindingen tussen de agrarische en toeristische sector wordt steeds vaker gedaan en blijft kansrijk (bijv. overnachten bij de boer als nevenactiviteit).

5.6 BIJLAGE 6. TRENDS EN ONTWIKKELINGEN KUNST EN CULTUUR

› Participatie en bezoek herstelt, maar blijft onder druk

De cultuurparticipatie in Nederland is door de coronapandemie tijdelijk ingezakt, maar vertoonde in 2022 bijna weer het niveau van voor de pandemie (2018/2019). Verwacht wordt dat deze trend zich in 2023 en 2024 zal voortzetten, hoewel hier nog geen cijfers over beschikbaar zijn. De volgende tweejaarlijkse monitor, met gegevens over 2024, zal in 2025 verschijnen.

De coronapandemie had een significante impact op cultuurbezoeken, aangezien veel activiteiten niet bezocht konden worden. In 2022 was echter een herstel zichtbaar: 87 procent van de Nederlanders bezocht een of meer culturele activiteiten, bijna gelijk aan de 90 procent in 2018. Het gemiddelde aantal bezoeken per persoon bleef echter lager: 16 bezoeken in 2022 vergeleken met 18 voor corona. Erfgoedbezoeken zijn snel terug op het niveau van 2018 gekomen, terwijl kunstbezoeken nog niet volledig hersteld zijn. Met name filmbezoek bleef achter, met een participatie van 57 procent in 2022 ten opzichte van 68 procent in 2018. Bibliotheekbezoek vertoonde in 2022 dat 34 procent van de Nederlanders van zes jaar en ouder weleens een bibliotheek bezocht, en 24 procent deed dit drie keer of vaker per jaar. Dit ligt nog onder het niveau van 40 procent in 2018. Het is onzeker of bibliotheekbezoek weer zal stijgen, ondanks extra inspanningen van de overheid.

De consumptie van cultuur had minder te lijden onder de coronapandemie en kende mogelijk zelfs positieve effecten. Sinds 2012 geeft ongeveer 80 procent van de Nederlanders aan in de afgelopen 12 maanden gelezen te hebben, met een verschuiving van gedrukte boeken

naar e-boeken. Radio blijft de meest gebruikte vorm om naar muziek te luisteren, hoewel er een lichte daling zichtbaar is en streamingdiensten terrein winnen. In totaal luistert 88 procent van de Nederlanders naar muziek. Buiten bioscopen en filmhuizen worden films het vaakst bekeken via streamingdiensten. 89 procent van de Nederlanders kijkt wel eens een film, serie of documentaire, een constant aantal in 2020 en 2022.

In de actieve beoefening van cultuur is een licht effect van corona zichtbaar, met een algemene tendens naar herstel tot het niveau van 2018. Bij podiumkunsten is de participatie in 2022 hoger dan in 2018, waarbij vooral zingen (29 procent) en een instrument bespelen (21 procent) populair zijn. Binnen de beeldende kunst zijn tekenen, schilderen en grafische beeldvorming populairder geworden, met een stijging van 23 procent in 2012 naar 26 procent in 2022. Onderzoek naar historische gebeurtenissen of personen (21 procent) en lokale of regionale geschiedenis (15 procent) blijft populair. Films maken, videokunst en grafisch werk werden door 21 procent van de Nederlanders beoefend in 2022, en het schrijven van verhalen, gedichten en weblogs door 13 procent.

Samenvattend toont de analyse dat cultuurparticipatie in Nederland na een tijdelijke inzinking door corona tekenen van herstel vertoont, met een verwachte verdere stijging in de komende jaren. Toch staat het momenteel nog onder druk en zal vooral toekomstig beleid tot herstel moeten leiden.

› **Meer financieel-organisatorische problemen (regels, kostenstijgingen, bezuinigingen)**

Door gebrek aan financiële speelruimte en andere politieke keuzes dreigen bezuinigingen in de culturele sector. Tegelijkertijd erkennen steeds meer gemeenten de belangrijke rol van kunst en cultuur in diverse domeinen zoals onderwijs en educatie, mentale gezondheid en het sociale domein, het fysieke domein (bijvoorbeeld het aantrekkelijker maken van wijken en buurten), en de stimulering van de lokale economie.

Culturele instellingen bevinden zich in een steeds moeilijker financiële situatie. Dit is deels te wijten aan de tijdelijke terugval van bezoekersaantallen tijdens de coronapandemie, maar vooral aan structurele factoren zoals een afname van subsidies en sterk stijgende kosten, waaronder energie, duurzaamheid en personeel. Uit het Berenschot rapport 'In de schijnwerpers' blijkt dat hoewel de inkomsten van de culturele sector tussen 2005 en 2019 met 22% toenamen, deze groei aanzienlijk achterbleef bij de stijging van het BBP en de overheidsuitgaven, die respectievelijk met 48% en 46% toenamen.

De toenemende complexiteit binnen culturele organisaties, veroorzaakt door strengere wettelijke eisen en regelgeving op het gebied van banken, veiligheid, inclusiviteit en duurzaamheid, in combinatie met de eerder genoemde financiële uitdagingen, maakt professionele ondersteuning op termijn vaak noodzakelijk om te kunnen overleven. De zoektocht naar nieuwe, aanvullende verdienmodellen blijkt in de praktijk vaak moeilijker

dan verwacht. Culturele fondsen (zowel op nationaal als provinciaal niveau) en andere maatschappelijke opdrachtgevers binnen de overheid lijken de meest kansrijke opties te bieden. Echter, deze opties vragen veel tijd en inzet van mensen en middelen om succesvol te kunnen worden benut.

Daarnaast werken culturele instellingen actief aan duurzaamheid, zowel inhoudelijk bij de keuze van thema's en programmering als op praktisch vlak. Voorbeelden hiervan zijn de opwekking van groene stroom, gescheiden afvalinzameling en de installatie van laadfaciliteiten voor elektrische auto's en fietsen.

› **Cultuur voor een bredere doelgroep toegankelijk**

De afgelopen jaren is de 'cultuurparticipatie' toegenomen. Steeds meer mensen zijn geïnteresseerd in de cultuursector. De waarde van cultuur wordt vaker aangetoond en de kosten t.o.v. de baten worden positiever. Ook het feit dat mensen in hun vrije tijd graag betekenisvol recreëren speelt mee. Mensen willen ook in hun vrije tijd graag leren en deze nuttig doorbrengen. Cultuur helpt hierbij. De overheid, die de cultuursector de afgelopen jaren steeds vaker tegemoet kwam, speelt hierin een grote rol. Dat beleid is nu echter onzeker. Bij de vorming van het huidige kabinet is voorgesteld om de BTW op culturele activiteiten te verhogen. Dit zal juist gaan zorgen voor minder toegankelijkheid voor veel doelgroepen.

› **Afhankelijkheid vrijwilligers is groot, binding neemt af**

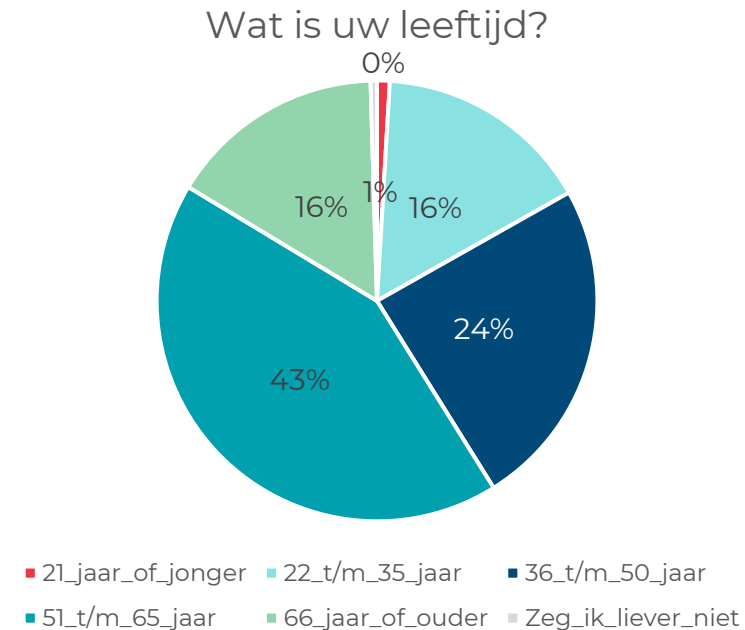
In de Nederlandse sector 'kunst en cultuur' is een trend zichtbaar waarbij het aantal vrijwilligers afneemt, terwijl de afhankelijkheid van deze vrijwilligers groot blijft. In 2022 gaf 53 procent van de Nederlanders aan tevreden te zijn met het culturele aanbod in hun woonomgeving, wat een breed draagvlak aantoont. Veel mensen ondersteunen de sector doormiddel van vrijwilligerswerk, donaties of lidmaatschappen. Vrijwilligerswerk is in aantal vrijwilligers na een dip door de coronapandemie weer terug op het niveau van 2012, maar donaties en lidmaatschappen dalen nog steeds. Wel is in de tussentijd ook de vorm van vrijwilligerswerk veranderd, waardoor er eigenlijk nu meer vrijwilligers nodig zijn dan in 2012. Dat het na corona weer is gaan stijgen is positief, maar organisaties staan vaak alsnog voor een grote uitdaging.

Vrijwilligers zijn cruciaal, vooral in de muzieksector, erfgoed en oude kunst en festivals. Echter, de druk op vrijwilligers neemt toe door factoren zoals latere pensioenleeftijden en toenemende zorgtaken, wat leidt tot een afname in de tijdsinzet per vrijwilliger. Daarnaast verandert de dynamiek: vrijwilligers zijn jonger, wisselen sneller van organisatie en blijven minder lang betrokken. Deze ontwikkelingen vormen een uitdaging voor culturele instellingen, die voortdurend nieuwe vrijwilligers moeten werven en opleiden om hun activiteiten draaiende te houden. Ondanks het brede draagvlak en de heropleving van vrijwilligerswerk, vraagt de veranderende en afnemende inzet om innovatieve strategieën om de continuïteit en stabiliteit van vrijwillige inzet te waarborgen.

5.7 BIJLAGE 7. RESULTATEN INWONERSENQUÊTE

De inwonersenquête is uitgezet onder inwoners van de Gemeente Boekel. In totaal is enquête door 214 inwoners ingevuld, wat een goed beeld geeft van de bevolking in de gemeente Boekel. Omdat er gelijktijdig een onderzoek uitstond naar het groenbeleid van de gemeente Boekel door Idverde, is besloten de vragenlijsten samen te voegen. Dit kan invloed hebben gehad op de resultaten in de enquête, aangezien beide soms een specifieke doelgroep aanspreken.

Onderwerp	Aantal
<u>Totaal response</u>	214
<u>Postcodes Boekel</u>	191 (89%)
<u>Postcodes Venhorst</u>	23 (11%)

Identiteit gemeente Boekel

Allereerst hebben we inwoners gevraagd om Boekel in drie woorden te omschrijven. Daarbij valt op dat de kernwoorden van de gemeente: 'actief en gastvrij' beide vaak terugkomen. Hoe groter het woord in de woordenwolk hieronder, hoe vaker het is genoemd. Verder valt 'veel' op, wat vaak betrekking heeft op het aantal activiteiten. Ook de zelfstandigheid van de gemeente wordt vaak genoemd door inwoners als positief punt. We vroegen ook wat bewoners vaak in hun vrijetijd ondernemen, daarbij staan wandelen en fietsen met stip op één.

Beschrijf Boekel in 3 woorden

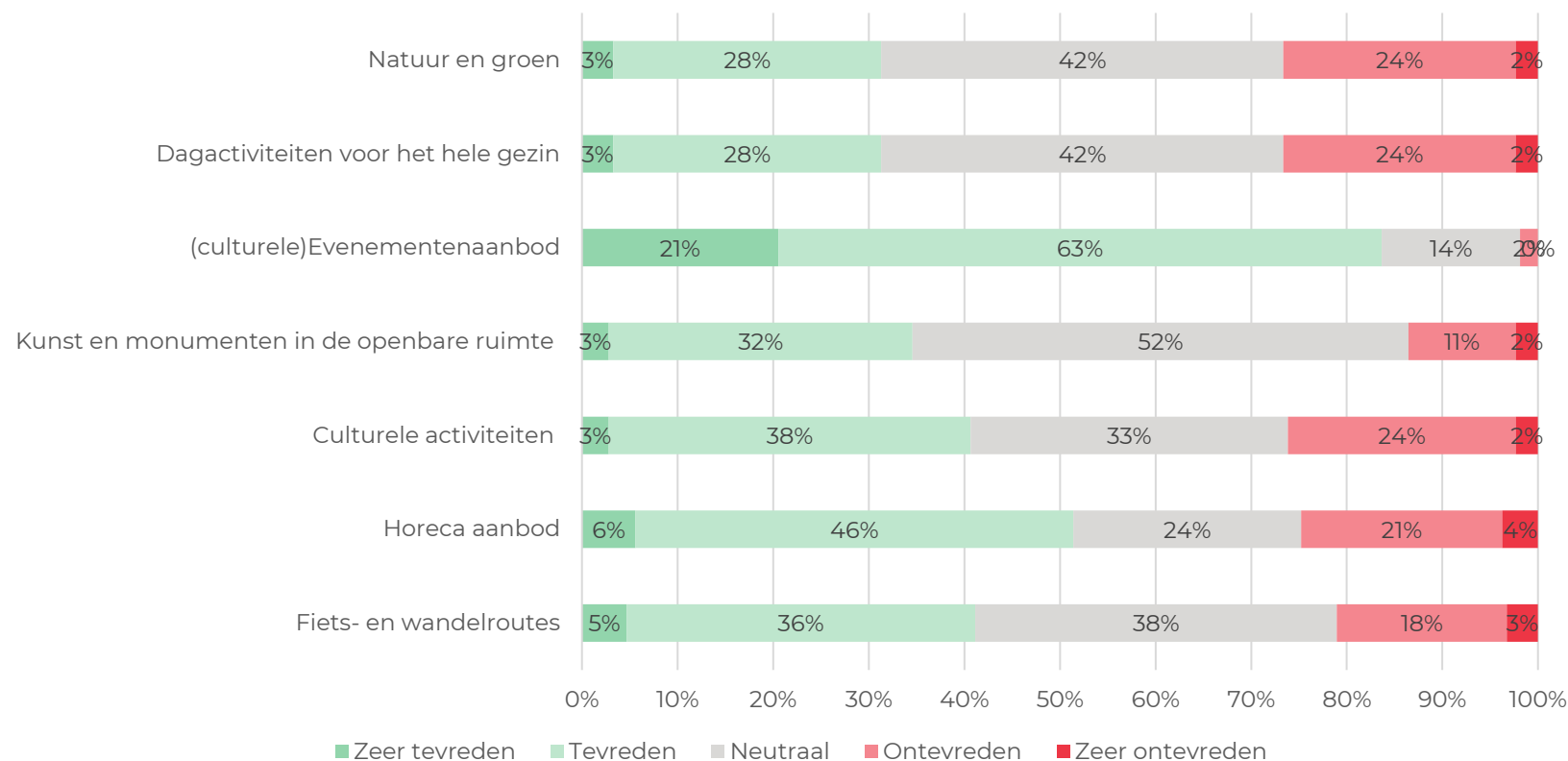
Vrijtijdsactiviteiten in Boekel als inwoner

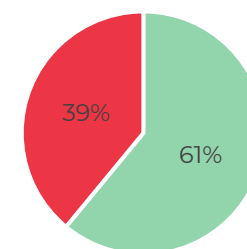
Aanbod

Onderstaande resultaten hebben betrekking op de tevredenheid over het huidige toeristische, recreatieve en culturele aanbod. Over het algemeen is men tevreden, vooral op het gebied van (cultureel)evenementaanbod. De rest van de onderwerpen heeft een vergelijkbaar tevredenheidsniveau van elkaar. Meer dan 60% geeft aan niets te missen in het huidige aanbod. De 40% die wel wat mist refereert vooral aan zwemmogelijkheden, goede fiets- en wandelroutes, een vrijetijds/wandelpark en/of een (binnen)speeltuin- of voorziening.

Tevredenheid aspecten T&R en K&C

Suggesties aanbod T&R of K&C

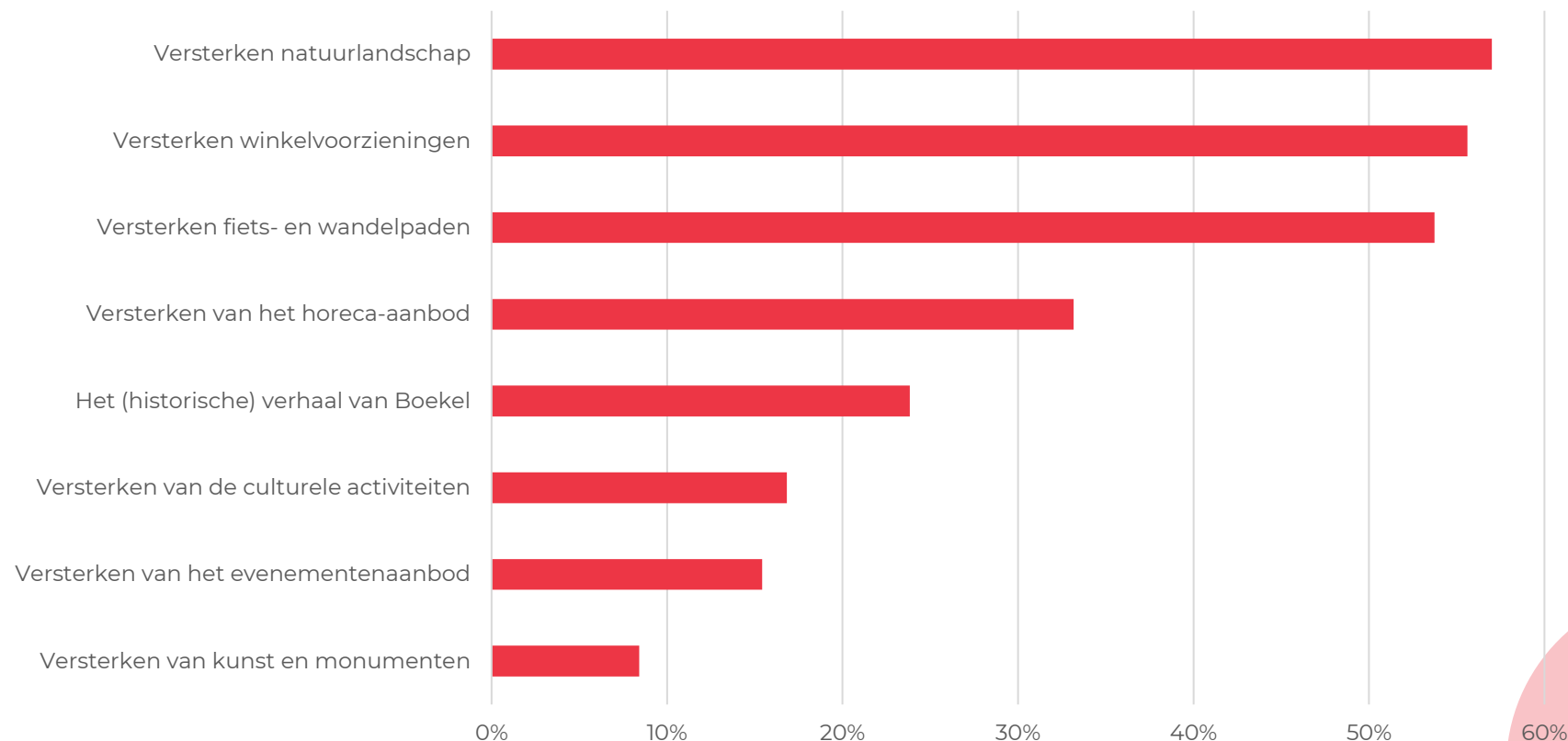

- Tevreden, mist niets in het aanbod
- Mist wel iets in het aanbod

Visie

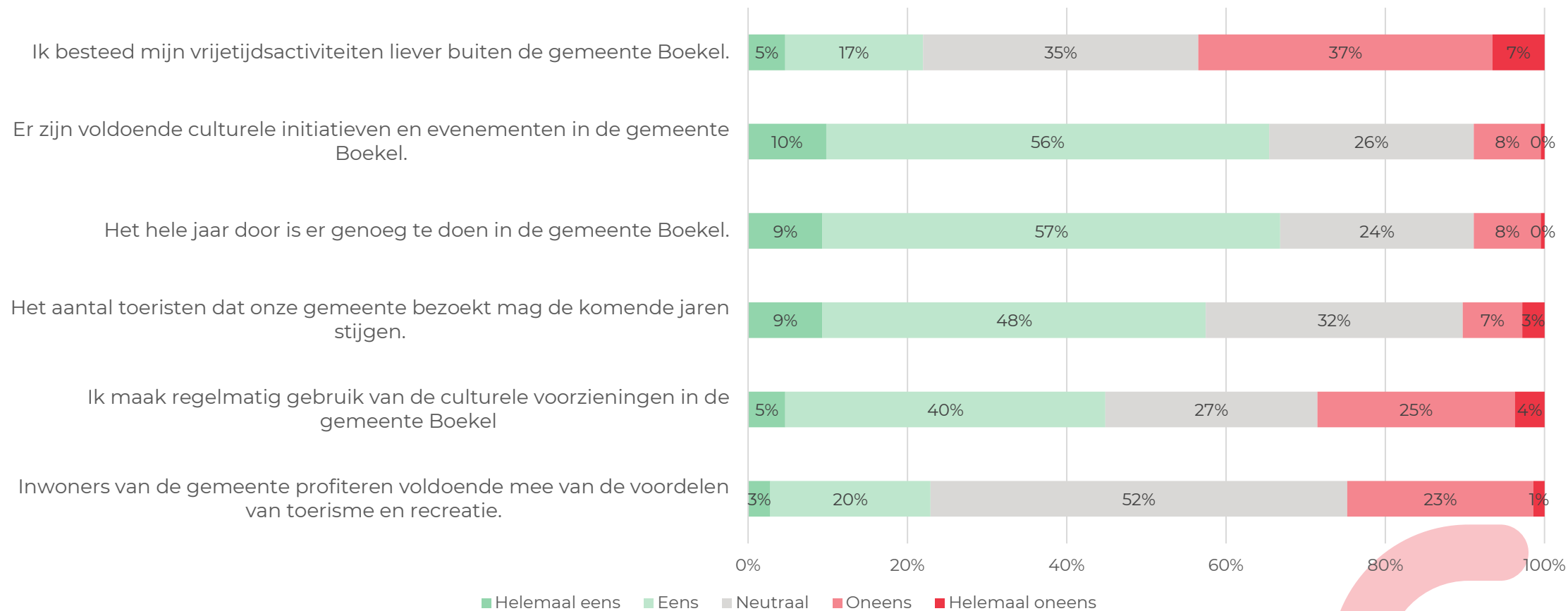
Inwoners geven aan dat ze het belangrijk vinden dat het versterken van het natuurlandschap, winkelvoorzieningen en fiets- en wandelpaden moet terugkomen in de visie. Daarnaast heeft ook 24% van de respondenten het versterken van het (historische) verhaal van Boekel als belangrijk punt meegenomen.

Welke onderwerpen moeten terugkomen in de visie T&R en K&C
(meerdere antwoorden mogelijk)

Stellingen

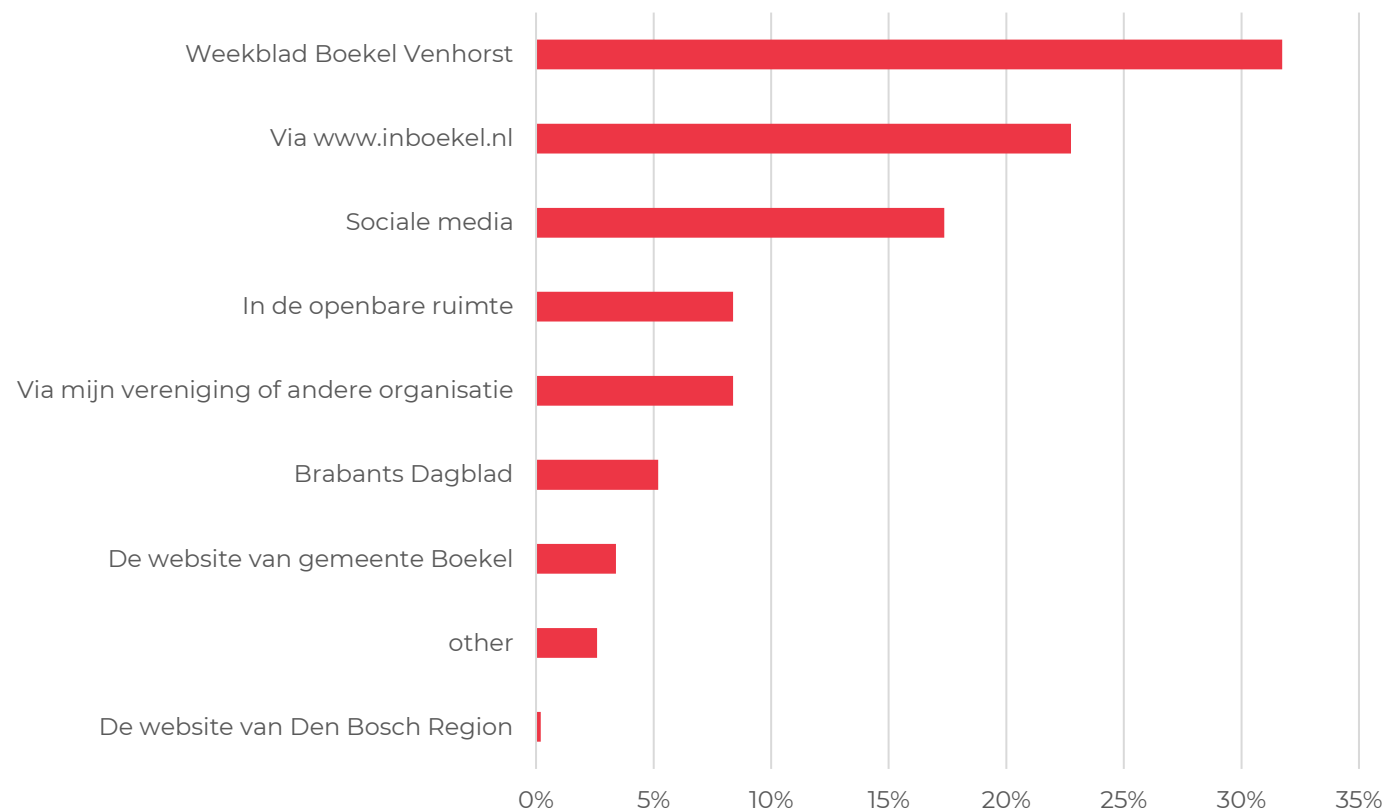
Door middel van stellingen is een beeld te geven over het sentiment onder inwoners. Wat opvalt is dat men tevreden is over het aanbod van evenementen en andere culturele initiatieven. Ook vindt het merendeel dat er het hele jaar voldoende te ondernemen is. Inwoners van de gemeente Boekel staan ook positief ten opzichte van het aantrekken van meer toeristen, ruim 56% is het daar (helemaal) mee eens. Het is wel zaak om inwoners meer mee te laten profiteren van de voordelen van toerisme en recreatie, daar zijn inwoners heel neutraal of zelfs ontevreden over.

Communicatiemiddelen

Als laatst is gevraagd hoe bewoners aan informatie komen over allerlei activiteiten op het gebied van toerisme & recreatie en kunst & cultuur. Daaruit blijkt dat het weekblad nog het vaakst wordt genoemd. Daarnaast gebruiken heel veel mensen de website www.inboekel.nl. Hieruit blijkt dat vooral lokale communicatie nog het best aansluit bij de behoefte van inwoners.

Hoe kom je vooral aan informatie over bijvoorbeeld evenementen, wandelroutes of theatervoorstellingen

5.8 BIJLAGE 8. SWOT-ANALYSES

Recreatie en toerisme

Sterkte

- › Ligging aan de Peelrandbreuk
- › Veel groene recreatieruimte (o.a. Voskuilenheuvel) en koppeling met natuureducatie wordt gemaakt bij de Perekker
- › Gelegen in het Land van Ravenstein
- › Actieve en betrokken inwoners, dorpsgevoel is sterk aanwezig
- › Gastvrij

Zwakte

- › Verouderd aanbod
- › Beperkte verblijfs capaciteit
- › Weinig diversiteit in verblijfsrecreatie
- › Ontbreken van een eigen toeristisch bezoekmotief
- › Ontbreken van een duidelijk toeristisch profiel

Bedreiging

- › Beperkte kritische massa, waardoor de drempel om iets te beginnen erg hoog is.
- › Niet-toeristisch gebruik van verblijfsaccommodaties
- › Toeristisch weinig onderscheidend, risico om overal buiten te vallen als gemeente
- › Recreatieve infrastructuur in buitengebied niet altijd even veilig

Kans

- › Ontwikkelen van visie de Groene Ladder (o.a. ontwikkeling van Boekels Ven en mogelijke realisatie natuurpoort)
- › Huize Padua door ontwikkelen, o.a. met horeca en kleinschalig verblijf
- › Transitie landbouw (bijv. recreatief medegebruik)
- › Mogelijke UNESCO status Peel en Maas
- › Vertellen van de verhalen van het Land van Ravenstein
- › Aanbod wat er is met elkaar verbinden.

Kunst en cultuur

Sterkte

- › Sterk ontwikkelde beoefening van kunst en cultuur, vooral op het gebied van koren, amateur theater.
- › Sterk ontwikkeld verenigingsleven, bijv. carnavalsverenigingen.
- › Aanwezigheid van gemeenschapshuis met brede (culturele) programmering en mogelijkheden
- › Aanwezigheid van een bibliotheek

Zwakte

- › Sterk afhankelijk van vrijwilligers
- › Ontbreken van professioneel aanbod (bijv. op het gebied van film, musea) en ondersteuning
- › Aanbod wat er is, is erg versnipperd.
- › Kunst en cultuur aanbod erg afhankelijk van eigen inwoners

Bedreiging

- › Mogelijke bezuinigingen op lokaal niveau
- › Btw-verhoging op landelijk niveau
- › Het vinden van vrijwilligers, o.a. door verhoging pensioenleeftijd (waardoor mensen langer werken en daardoor minder tijd hebben voor vrijwilligerswerk)
- › Toenemende wet- en regelgeving
- › Oplopende kosten huisvesting (onderhoud, energieprijzen)

Kans

- › Koppeling met andere beleidsvelden (kunst en cultuur inzetten om andere maatschappelijke doelen te halen)
- › Kunst en cultuur integreren in het toeristisch-recreatief product, verbinding maken.
- › Poëzie route combineren met kunst in de openbare ruimte en koppeling maken met toerisme en recreatie (bijv. Watou in België)
- › Betrekken van jongeren bij kunst en cultuur